

Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma

Türkiye Cumhuriyeti ve Makedonya Cumhuriyeti bundan sonra Taraflar olarak anılacaklardır.

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının diğer Tarafın ülkesindeki yatırımlarıyla ilgili olarak, aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının arzu edileceğini kabul ederek, ve

yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması için bir anlaşmanın imzalanması kararıyla,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE I

Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından;

1 — “Yatırım” terimi, ev sahibi Tarafın kanun ve nizamlarına uygun olmak kaydıyla, her türlü varlığı ve sınırlayıcı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri kapsar:

(a) hisse senetleri, tahviller ya da şirketlere katılımın diğer şekilleri,

(b) yeniden yatırımda kullanılan hasılatlar, para alacakları veya mali değeri olan bir yatırım ile ilgili diğer haklar,

(c) taşınır, taşınmaz mallar, aynı zamanda ipotek, tedbir rehin gibi diğer aynı haklar ile benzer diğer haklar,

(d) telif hakkı, patent, lisans, sınai tasarım, teknik işlemler ve marka, peştemaliye, know how gibi sınai ve fikri mülkiyet hakları ile benzer diğer haklar,

(e) doğal kaynakların aranması, işlenmesi, istihracı, işletilmesi dahil olmak üzere aşağıda tanımlandığı gibi her bir Tarafın ülkesinde kanun ya da sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları.

2 — “Yatırımcı” terimi:

(a) Her bir Tarafın yürürlükteki mevzuatına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) Taraflardan her birinin yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş ve merkezi o Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar veya iş ortaklıklarını ifade eder.

3 — “Hasılatlar” terimi, bir yatırımdan elde edilen ve özellikle ancak sınırlayıcı olmayacak şekilde kar, faiz ve temettüleri içerir.

4 — “Türkiye, Makedonya” terimi, Türk ve Makedon kara ülkesi, karasuları ile aynı zamanda uluslararası hukuka göre üzerinde araştırma ve işletme maksatlarıyla yargılama ve egemenlik haklarına sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

5 — Yatırımın şeklindeki herhangi bir değişiklik, yatırım olma özelliğini etkilemez.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1 — Taraflardan her biri, diğer Tarafın yatırımcılarının kendi ülkesindeki yatırımlarını kendi kanun ve nizamları çerçevesinde teşvik edecektir.

2 — Her bir Taraf kendi ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere, benzer durumlarda herhangi üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına kendi kanun ve nizamları çerçevesinde vereceği izinden daha az elverişli olmayacak şekilde izin verecektir.

3 — Taraflardan her biri kurulmuş olan bu yatırımlara benzer durumlarda kendi yatırımcılarının yatırımları veya herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, o muameleden daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

4 — Tarafların, yabancıların ülkeye giriş, geçici ikamet ve istihdamı ile ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak;

(a) Taraflardan her birinin vatandaşlarının, kendilerinin veya kendilerini istihdam eden ilk Tarafın yatırımcısının önemli bir miktar sermaye veya başka kaynak taahhüdünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu bir yatırımın kurulması, geliştirilmesi, idaresi amacıyla veya işletilmesine ilişkin tavsiyelerde bulunmak üzere diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına izin verilecektir.

(b) Bir Tarafın yürürlükteki kanun ve nizamlarına uygun olarak kurulan ve diğer Taraf yatırımcılarının yatırımları olan şirketler seçtikleri idari ve teknik personeli tabiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezun olacaklardır.

5 — İşbu maddenin hükümleri, Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıdaki anlaşmalar bakımından geçerli olmayacaktır:

(a) mevcut veya gelecekteki herhangi bir gümrük birliği, bölgesel ekonomik teşkilat veya benzer uluslararası anlaşmalar,

(b) tamamen veya esas olarak vergilendirmeye ilişkin olanlar.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1 — Yatırımlar, kamu yararı amacı ile yapılacaklar dışında, ayırım gözetmeyecek biçimde, anında, yeterli ve etkin tazminat ödenmeksizin, yürürlükteki mevzuata ve işbu Anlaşmanın ikinci maddesinde konu edilen genel prensiplere uyulmaksızın doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kamulaştırılmayacak veya devletleştirilmeyecek ya da benzer etkisi olan işlemlere konu edilmeyecektir.

2 — Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya öğrenildiği tarihten önceki piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gereksiz gecikme olmaksızın ödenecek ve madde IV paragraf 2’de tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3 — Yatırımları, diğer Tarafın ülkesinde savaş, ayaklanma, iç karışıklık veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören Taraflardan her birinin yatırımcıları, diğer Tarafca kendi yatırımlarına ya da herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde bu tür kayıplarla ilgili olarak benimsenecek işlemlerden hangisi en elverişli ise o muameleye tabi tutulacaklardır.

MADDE IV

Ülkesine İade ve Transfer

1 — Taraflardan her biri, bir yatırım ile ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarıya serbestçe ve gereksiz gecikme olmaksızın yapılmasına izin verecektir. Bu tür transferler aşağıdakileri içerir:

- (a) hasılatlar,
- (b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen kazançlar,
- (c) madde III çerçevesinde tazminat,
- (d) yatırımlarla ilgili borçlardan kaynaklanan faiz ödemeleri ve geri ödemeler,
- (e) diğer Tarafın ülkesinde bir yatırım ile ilgili çalışma izni almış olan bir Tarafın vatandaşlarının elde ettikleri maaşlar, haftalık ücretler ve diğer ödemeler,
- (f) bir yatırım uyuşmazlığından doğan ödemeler.

2 — Transferler, yatırımcı ile ev sahibi Taraf arasında aksine bir anlaşma yapılmadığı takdirde ev sahibi Tarafa karşı tüm mali yükümlülüklerin yerine getirilmiş olması kaydıyla transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru ile herhangi bir konvertibl para birimi üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

1 — Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın sigorta anlaşmasının şartlarından ileri gelen her türlü halefiyeti diğer Tarafa tanınacaktır.

2 — Sigortalayan, yatırımcının sahip olabileceği haklar dışında hiç bir hakka sahip olmayacaktır.

3 — Bir Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar, bu Anlaşmanın VII. Maddesi hükümleri uyarınca çözümlenecektir.

MADDE VI

Aykırlık

Bu Anlaşma, yatırımları ve ilgili faaliyetleri benzer durumlarda bu Anlaşma ile sağlanandan daha elverişli bir muameleye tabi kılan

(a) Taraflardan her birinin kanun ve nizamları, idari uygulamalar veya usuller ya da idari veya yargısal kararlara,

(b) uluslararası hukuki yükümlülükler, veya

(c) bir yatırım anlaşması veya yatırım izni kapsamındaki de dahil olmak üzere, herhangi bir Tarafın üstlenmiş olduğu yükümlülükler aykırı olmayacaktır.

MADDE VII

Bir Taraf ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1 — Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasındaki yatırımla ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından ayrıntılı bilgi içerecek şekilde ve yazılı olarak yatırım yapılan Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Taraf bu tür uyuşmazlıkları, mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.

2 — Eğer uyuşmazlıklar, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla çözümlenemezse; uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir:

(a) Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID),

(b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu'nun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim heyeti (UNCITRAL),

(c) Paris Uluslararası Ticaret Odası tahkim heyeti,

(d) Uyuşmazlığa taraf olan ev sahibi Tarafın adli mahkemeleri. Uyuşmazlığı anılan mahkemelere getiren yatırımcı, ancak bir yıl içinde nihai çözüme ulaşılamamış olunması halinde işbu Maddenin (a), (b) veya (c) paragraflarındaki çözüm yollarından herhangi birine başvurabilir.

3 — Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her iki Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE VIII

Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1 — Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması konusunda aralarında vaki olan herhangi bir uyuşmazlığı iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil bir şekilde çö-

zümlemeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Taraflar, uyuşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren altı ay içinde sözü edilen yöntemle anlaşmaya varamazlarsa, herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2 — Her bir Taraf talebin alınmasından itibaren iki ay içinde, birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanı'nın Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3 — Eğer iki hakem, seçimlerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Heyet Başkanı, Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4 — Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu Maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarında belirtilen durumlarda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan yardımcısı da anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5 — Tahkim Heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın sağlanamaması halinde, Tahkim Heyeti, uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6 — Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve Tahkim Heyeti-hangisi daha sonra gerçekleşirse duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7 — Başkanın, diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Taraflardan biri tarafından ödenmesine ilişkin karar verebilir.

8 — Eğer bir uyuşmazlık, bu anlaşmanın VII. Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim heyetine sunulmuş ve hala orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim heyetine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE IX

Yürürlüğe Girme

1 — İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teatisinin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girecek, on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin ikinci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma, halihazırda faaliyette bulunan yatırımlar ile bundan sonra yapılan veya gerçekleşen yatırımlara da uygulanacaktır.

2 — Taraflardan her biri yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl öncesinden feshi ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirilebilir.

3 — İşbu Anlaşma Taraflar arasında yazılı anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Taraflardan her birinin diğer Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4 — İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da gerçekleşen ve bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğer bütün Maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır.

Üsküp'de 14/7/1995 tarihinde Türkçe, Makedonca ve İngilizce dillerinde hepsi de aynı derecede geçerli olmak üzere akdedilmiştir.

Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

MAKEDONYA CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA

HÜKÜMETİ ADINA